

نقش دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی در روان‌سازی و تسهیلگری نمایندگان

حسن سهل‌آبادی^۱

چکیده

اصل حاکمیت قانون یکی از مهم‌ترین شاخص‌های زمامداری، اعمال حاکمیت و نیز حکمرانی خوب در دوران معاصر به‌شمار می‌آید. ازسویی فصل مشترک همه تعاریف ارائه شده را می‌توان در این نکته خلاصه کرد که مطابق اصل مزبور استفاده خودسرانه و مستبدانه از قدرت در تصمیم‌گیری‌های حکومتی نه تنها مردود است بلکه میزان مشروعیت حکومت به میزان وفاداری ایشان به معیارهای قانونی، فراشخصی و خردمندانه بستگی دارد و از این جهت باید تابع یکسری از محدودیت‌ها گردند. مجلس شورای اسلامی به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین قوای حاکم در کشور، متصدی سه کارکرد مهم یعنی قانون‌گذاری، تفسیر قوانین عادی و اعمال نظارت بر حسن اجرای قانون می‌باشد، از جمله ارکانی است که در مبحث اجرای صحیح حاکمیت قانون نقش بی‌بدیلی را احراز نموده است. پرسشی که نگارندگان پژوهش در صدد پاسخ به چرایی آن هستند، چنین است که؛ نقش دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی در روان‌سازی و تسهیلگری نمایندگان چگونه است؟

واژگان کلیدی: دفاتر اداری نمایندگان، روان‌سازی، تسهیلگری

شماره ۳۸،

دوره هشتم،

سال چهارم،

زمستان ۱۴۰۱،

صص ۱-۴

بیان مسئله

مجلس، یکی از اساسی‌ترین ارکان حاکمیتی و تصمیم‌سازی در کشورها به شمار می‌رود. بسیاری از نظام‌های دنیا از مجلس برخوردار بوده و مجلس هریک به تناسب وضعیتشان، از اثرگذاری خاصی برخوردار است و مجلس در ایران نیز، حائز اهمیت بوده و مظهر اصلی مردم‌سالاری دینی و اراده و حاکمیت مردم محسوب می‌گردد. از نظر امام خمینی، بنیانگذار جمهوری اسلامی نیز مجلس در رأس امور است و قریب به ۶۰ اصل (حدود یک سوم از قانون اساسی)، به مسائل مجلس مربوط می‌شود که حاکی از اهمیت مجلس در اداره امور کشور است. ضمن اینکه بر اساس اصل ۵۷ قانون اساسی، قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارت‌اند از: قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که این قوا مستقل از یکدیگر و زیر نظر ولایت مطلقه امر و امامت امت، بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گردند همچنین بر اساس اصل ۵۸ قانون اساسی اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است که اعضای آن را نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌دهند، لذا اندازه‌گیری عملکرد یا سنجش عملکرد، فرایندی است که با هدف تعیین درجه کفایت و لیاقت کارکنان از لحاظ انجام وظایف محوله و قبول مسئولیت‌ها در سازمان، انجام می‌گیرد. در این فرایند مدیران دفاتر مجلس شورای اسلامی، رفتار کارکنان زیرمجموعه آن را مورد بررسی و مشاهده قرار گرفت تا بتوانند بازخوردهای لازم را درباره نقاط قوت و ضعف رفتار کارکنان، به آنها ارائه نمایند. به بیانی ساده ارزیابی عملکرد به سنجش نسبی عملکرد انسانی در رابطه با نحوه انجام کار مشخص در یک دوره زمانی معین، در مقایسه با استاندارد انجام کار اطلاق می‌گردد، بنابراین مدیران دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی نقشی تاثیرگذار در پیشبرد برنامه‌های نمایندگان مجلس دارند.

اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت بررسی عملکرد در دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی با اعمال مدیریت جدید نیز بیشتر شده است و هدف آن بهره‌گیری از روش‌های ارزیابی به کاررفته در سازمان‌های اداری برای بخش عمومی و نهادهای مردمی است، طوری که این عملکرد را می‌توان به شکل کارآمدتری سازماندهی و بنابراین نیازهای نمایندگان مجلس را می‌توان بهتر برآورده نمود.

هدف تحقیق: بررسی نقش دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی در روان‌سازی و تسهیلگری نمایندگان

سوال تحقیق: نقش دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی در روان‌سازی و تسهیلگری نمایندگان چگونه است؟

تعریف و مفهوم تحقیق

مجلس شورای اسلامی یکی از دو رکن قوه مقننه جمهوری اسلامی ایران است. در فرمان مشروطیت از مجلس ایران هم به عنوان مجلس مقدس شورای ملی و هم مجلس شورای اسلامی نام برده شده‌است. در قانون اساسی مشروطه و قانون اساسی جمهوری اسلامی پیش از بازنگری نام این نهاد مجلس شورای ملی بوده‌است.

نوع و روش تحقیق

در این تحقیق از روش توصیفی استفاده شد که همچنین نوع تحقیق کاربردی هم می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

مسئله تحقیق آن است که چگونه می‌توان عملکرد دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی را شناسایی کرد؟ از این رو عملکرد دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی دارای ابعاد متعددی است. یک بعد، بعد فردی یک مدیر دفتر هر نماینده است که به لحاظ شخصیتی دارای چه ویژگی‌های یک کارشناس اداری و تخصصی بوده و بعد دوم همراه و تاثیرگذار بر عملکرد حرفه‌ای یک نماینده است که به لحاظ شغل نمایندگی به عنوان یک شغل حرفه‌ای، یک نماینده بایستی دارای چه شاخص‌هایی باشد؟ این بعد طبق مدل بوکاریت ناظر به نسبت خروجی‌ها به ورودی یعنی کارایی است. بعد سوم ناظر به عملکرد اجتماعی یک نماینده است که مسئولیت اجتماعی یک نماینده مجلس منجر به شاخص‌هایی می‌گردد که براساس مدل بوکاریتن به و در نهایت بعد اخر ناظر به ابعاد حاکمیتی است چرا که یک نماینده مجلس، از نظام جمهوری اسلامی نمایندگی می‌کند و بایستی در این خصوص شانیت نظام مقدس جمهوری اسلامی را رعایت نماید.

ابعاد فردی مدیردفاتر اداری مجلس شورای اسلامی دارای ویژگی‌های عمومی، اخلاقی و اسلامی است که ویژگی‌های فردی و عمومی مانند روحیه نشاط و امید، شجاع، صراحت و عدم محافظه کاری، تکریم ارباب رجوع و مردم، امین، روحیه جهادی، حسن شهرت و رعایت انصاف است.

با توجه به ارزش‌های حاکم بر کشور دسته دیگری از شاخص‌ها با عنوان اخلاق‌مداری برای ارزیابی مدیر دفتر نماینده مشخص می‌گردد. این بحث هم از جهت فردی و هم از جهت اجتماعی مهم تلقی می‌شود؛ و به دلیل الگوگیری جامعه از بزرگان و سردمداران خود، رعایت مسائل اخلاقی بسیار مهم می‌باشد و برای همین در نظام جمهوری اسلامی غیر از دانایی و کفایت مدیران، کفایت اخلاقی و اعتقادی هم لازم است و در این بین، بعضی از مفاهیم در مقوله اخلاقی، برای مدیردفتر مجلس بسیار مهمتر بوده و در صورت نبود آن آسیب‌های جدی به سیستم و اجتماع وارد خواهد شد که از جمله آنها صداقت، شخصیت مستقل و حق‌پذیر است. لذا بیان شده است که اگر صداقت نباشد، ممکن است مدیر دفتر اداری نماینده محدود به امور تبلیغاتی شود و صرفاً به دنبال نشان دادن خود به دیگران باشد و این یعنی برای جلوگیری از فعالیت‌های نمایشی مردم و حاکمیت باید کارشناسی صادق داشته باشند که در امور دیگر نیز چنین است.

دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی در انجام وظایف، باید ویژگی‌های اسلامی حکمفرما باشد تا جهت‌دهی کلی فعالیت‌های نماینده در جهت اهداف کشور و مردم قرار گیرد؛ به عبارت دیگر نمی‌توان از دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی بی‌انتظار بوده و توقع رساندن فعالیت و عملکرد این دفتر صحبت نمود و به قله‌های معنویت و پیشرفت و دیگر مسائل توجه داشت. لذا داشتن ویژگی‌های تخصصی برای دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی یک فرض کلی خواهد بود. مسائلی مانند تکلیف‌مداری و خدامحوری، ترجیح رضای خدا بر دیگران و... از جمله مسائلی است که در مضمون‌های به دست آمده تحقیق با مورد تاکید است.

دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی از آن جهت که امورنماینده مردم در حاکمیت را بر عهده دارد، باید یک سلسله وظایف تخصصی بر عهده دارد، به عبارت دیگر مجموعه‌ای از فعالیت‌های حرفه‌ای را در پیش روی خود می‌بیند که از جمله آنها حسن انجام امورمحواله و نظارت است. در این حیطة که بزرگ‌ترین مجموعه شاخصه‌های تحقیق را نیز در برمی‌گیرد،

شاخص شناسایی شده که شامل علم محوری، متخصص بودن، مطالعه حوزه نماینده در حوزه‌های مرتبط با وظایف خود، بهره‌گیری از کارشناسان و متخصصان که باید فعالیت‌های حرفه‌ای خود را بر محور علم استوار نماید.

همچنین مسئله مهم دیگر در بعد عملکرد حرفه‌ای، وجود اشراف مناسب و کافی دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی نسبت به جایگاه خود مطرح می‌شود و در ثانی شناخت درست و دقیق امور محوله تا با درک درست از مسائل، رویارویی مناسبی با موضوعات داشته باشد. در مسئله اول یعنی فهم جایگاه دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی توسط نماینده به معنی هویت‌یابی درست نماینده از خود در چگونگی مواجهه با موضوعات مختلف بروز دارد.

یکی از پربحث‌ترین موضوعات که خبرگان تحقیق نیز به آن پرداخته اند ناشی از مسئولیت‌پذیری و میزان تعهد دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی است. و در این حیطة بسیار است.

در این تحقیق شاخص ارزیابی فعالیت‌های دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی به صورت مستقیم در حیطة عملکرد اجتماعی و اداری استخراج گردیده است که عنوان سازمان دهنده مطالبه‌گری حقوق اجتماعی، مردمی بودن، پاسخگویی و رسیدگی به مسائل مراجعات مردمی در هر حوزه انتخابیه که شامل ویژگی‌های: مطالبه‌گری حقوق اجتماعی، هماهنگی میزان دیدار با مسئولان با نماینده حوزه انتخابیه و در جهت حل مسائل عمومی، میزان پیگیری مطالبات مردم، رسیدگی به امور حوزه انتخابیه، احترام و رسیدگی به امور و حقوق مردم، میزان توجه به مصالح مردم مطالبه‌گری یکی از مهمترین فعالیت‌های دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی است لذا مطالبه‌گری به صورت‌های مختلف بروز می‌نماید.

یکی دیگر از حیطة‌هایی است که دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی در بعد عملکرد حاکمیتی، باید به نسبت با آن ارزیابی شود. انقلابی بودن یعنی کسی که به اهداف انقلاب اسلامی باور دارد و در جهت تحقق آن می‌کوشد. چون انقلاب ما انقلاب اسلامی بوده است لذا فرد مدیر دفتر انقلابی در اهتمام به ارزش‌های اسلامی و همسویی با آن‌ها قرار می‌گیرد. برای همین گفته شده است که وظیفه‌ی نماینده‌های مجلس اهتمام جدی به اسلام و ارزش‌های اسلامی است و تحت هیچ شرایطی حق تخطی از آن را دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی ندارد.

این تحقیق کیفی برای تحقیقات بعدی در این زمینه می‌باشد، به عبارت دیگر پس از شناسایی شاخص ارزیابی دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی در این تحقیق، گام‌های بعدی می‌تواند تحقیق در مورد وزنده و اولویت بخشی به این شاخص‌ها باشد.

منابع

دین پرست، صالح (۱۳۹۵)، تحلیل کنش‌های دفاتر اداری مجلس شورای اسلامی از منظر سیاست‌های عمومی، فصلنامه دولت پژوهی، سال دوم

زارعی، علی (۱۳۹۸). بررسی عملکرد نظارتی نمایندگان مجلس شورای اسلامی ادوار اول تا دهم، فصلنامه علمی رهیافت انقلاب اسلامی

اسدی، اسماعیل (۱۳۹۳). ارزیابی عملکرد مجالس شورای اسلامی در نظام جمهوری اسلامی ایران

The Role of the Administrative Offices of the Islamic Council in Smoothing and Facilitating the Representatives

Hasan SahlAbadi¹

Abstract

The principle of the rule of law is one of the most important indicators of governance, the practice of governance, and good governance in the contemporary era. On the other hand, the common point of all the presented definitions can be summarized in the point that according to the aforementioned principle, the arbitrary and authoritarian use of power in government decisions is not only rejected, but the level of legitimacy of the government depends on the level of their loyalty to legal, transpersonal and wise criteria, and from this The direction must be subject to a series of restrictions. The Islamic Council, as one of the main governing bodies in the country, is in charge of three important functions, i.e. legislation, interpretation of ordinary laws, and supervision of the good implementation of the law. The question that the authors of the research are trying to answer is why; What is the role of the administrative offices of the Islamic Council in smoothing and facilitating the representatives?

Keywords: Administrative Offices of Representatives, Facilitation, Facilitation

1- Master of Political Science, Qom branch, Islamic Azad University, Qom, Iran (Corresponding Author)